

IZARRA
ANTZERKI-
SALLA

23'g. zenbakia

T. ALZAGA

BUÑUNTZIYA

ATAL BATEKO ANTZERKIA

DONOSTIA'N
RIKARDO LEIZAOLA'REN ETXERAN
Garibai, 28

1931

Agintar j

5

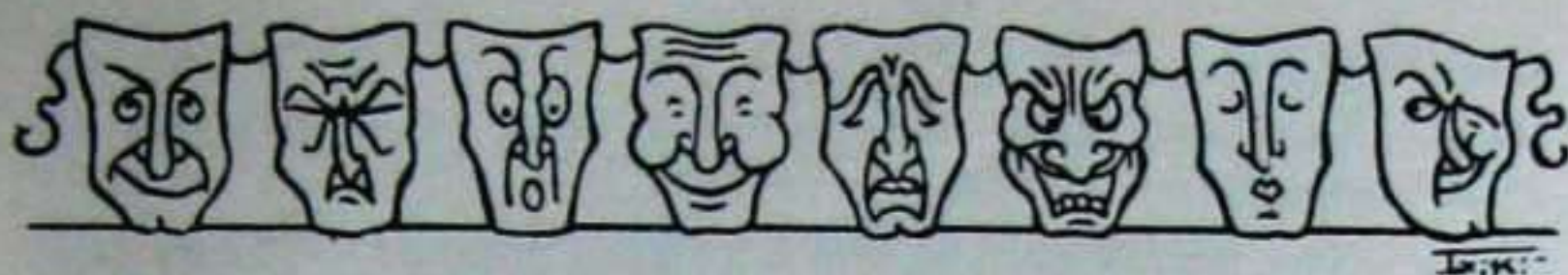

H- 83505
F- 88625

ATV
39985

BU'UNTZIYA

BUÑUNTZIYA

IRUDIGILEAK

Mañaxi
Xefeina
Talo
Joxe-Joakin
Koxme

Iruditegia eñi txikiko etxe bateko gela nagusia. Atzean sañerako atea. Ezkereskuitan atea. Atzeko orman asara (cómoda) bat, jostaluz eta antzezkiz betea. Alkiak batean eta bestean zabalduak. Alkietako bat txiki-xamaña.

I

MAÑAXI ta KOXME

(Mañaxi etxeakoandria da. Berógei ta zortzi urte ditu; arpegi zoñotza ta izakera zoñotzagoa. Betañreko aundi batzuek begietan dauzka, ta alki txikian exerita braka batzuei arabakiak jartzen ari da. Koxme, bere aldamenean zutik dago; ogei ta iru urteko mutil gaztia da).

KOX. ¿Beaz ezetzian zaude?

MAÑA. Ezetzian irauten degu.

KOX. Zure alaba nik maite detanarekin...

MAÑA. Emazteaz jabetzeko ez da aski naitasuna.

KOX. Bere begietatik ikusiko nuke nik.

MAÑA. Jan ere bere abotik naiko zenuke noski; ta ori da guk iñola ere ezin eramán deguna.

- KOX. Mañaxi...
- MAÑA. Zure buruentzako lain ezin sortu dezu, ¿ta emaztia biar dezula?
- KOX. Nere beñak nere lanarekin osatzen ditudala eñi guzia jakinēnen gañian dago.
- MAÑA. Ez dakit ba; gurasuak utzitako ontasunetatik ez det uste asko-askorik gelditzen zaizunik.
- KOX. Buñuntzi bat gelditzen zait.
- MAÑA. Ori da. Ta zuk orain biarko zenuke noski, nere alabak olaxkuak eramatia zure buñuntzi oñetan eñetzeko.
- KOX. Ez dizut nik olaxkorik eskatzen. Alaba bakañik eskatu det.
- MAÑA. Ez dezu beintzat egakirik, lumarik ere izango.
- KOX. Ez ta bear ere. Ondo dakizu nere gurasuak utzitako ontasunetatik eten beañian arkitu banaiz, luzaroan gaxo egon naitzelako izan dala. Badakizu, osasunez ondo izan nitzan bitartian gurasonkañia zuzen gordetzen nuela; sendatu naizenetik lanaren bitartez auñera ateratzen naizela. Badakizu...
- MAÑA. Nik dakitana da, buñuntzi bat besterik ez dezula. Ta etzait iduritzen neskatxa bat eskatzeko, buñuntzi bat naikua izan litekenik.
- KOX. Ez det buñuntzia bakañik eskeintzen; biotz bat ere eskeintzen det.
- MAÑA. Sartu zazu ba buñuntzian, ta ia nolako jakia sortzen dezun sendi, pamili bat mantentzeko.
- KOX. Zuk bai, Mañaxi, buñuntzia sartzen didazula zure esaera zoñotzakin.
- MAÑA. Egia beti zoñotza izan oi da.
- KOX. Len esaten zenidana ere egiya izango zan noski, baña ez zuen oñelako zoñoztasunik. Orduan zeroñek laguntzen zenidan zure alabarekin nerabilzkien asmoetan.
- MAÑA. Orduan buñuntziya baño zer edo zer geyago bazenuelako.
- KOX. ¿Baña, zure alaba, nerekin edo nere ontasunakin ezkondu nai zenuen?
- MAÑA. Zurekin, zure gurasuak utzitako ontasunen jabe ziñan bitartian. Baña, orain buñuntzi bat besterik ez dezu ta...
- KOX. Egiya. Buñuntzi bat besterik ez. Nere amak, ez dakit zergatik, baña, buñuntzi oñi zale aundiya ziyon. Auñekoen auñekoak utzitakoa zala esan oi zuen. Ez du beaz nolanaikoa izan

biar. Baña, dana dala, egiya aitortu dizut: ez det besterik ezer.

MAÑA. Auřekuak edo atzekuak utziya, ori beti buřuntziya; ta ez daukat nik alaba buřuntzi batekin ezkontzeko.

KOX. Buřuntziarekin, ez; nerekin ezkontzia eskatu dizut.

MAÑA. Berdin zait; zuri begiratzen dizut, eta ez dizut ikusten... buřuntzi bat besterik.

KOX. Nai ez dezulako: garbi azaltzen dizkizut nere zintzotasuna, nere lanerako griña, zure alabaganako naitasuna...

MAÑA. Ba, ba, ba... Alpeřikako itzak. Uskeriyak. Oyek guziyak eltzeari koipe gutxi emango diote.

KOX. Eltzeak ez du koipea bakařik bear; mamiya ere bear du. Senar-emazteen arteko mamiya, beren zintzotasuna ta al-karganako maitasuna da.

MAÑA. Bai; ta mami ori beřiz ametsetako lukainka besterik ez.

KOX. ĴLukainka deritzaizu?

MAÑA. Eltzeak ez du koipea bakařik bear, baña, esaera zařak dion bezela: «nun zopa, an salda».

KOX. Ikusten det zuretzat ez dala koipia, lukainka, zopa ta salda besterik.

MAÑA. Badakizu: santu guziyak oliyokoyak; eta santuak oliyua bezela guk ere bizikaia biar.

KOX. ĴEta, uste dezu nere lanarekin ez detala sortuko nere emazteak biar duen bizikaia?

MAÑA. Ori, asmo bat, uste bat besterik ez da. Eta asmo ta usteakin ez degu ezer egiten. Zuk, ezkontzarako, gauza bat bakařa dakarzu: buřuntzi bat. Beaz, zu, ez zera nere alabaren malan jartzen.

KOX. ĴEta len, bai?

MAÑA. Len, bai. Baña, orain, zu jetxi egin zera, ta nere alaba beřiz, goyen, zuk ezin atxitu dezun goitasunean gelditu da. Beaz, zuk, beragoko andregai bat arkitu bear dezu; nere alabak goragoko senargai bat. Bakoitzak bere malan.

KOX. ĴOrduan, len esandako guziya, lengo eskeņiak, lengo agintzak alpeřikakoak dira?

MAÑA. Alper-alpeřikakoak. Malaz aldatu zerate, beaz itzaz eta eskeņiaz ere aldatu bear dezute. Gaņerako artu-emanetan gertatzen dan bezela. Txerı batekin tratua egiten dezu, baña pi-

xatzeakoan uste baño gutxiago pixatzen badu, esan baño gutxiago ere ordaintzen diozu.

KOX. ¿Baña, zuk, ezkontza txefi-tratua dala uste al dezu?

MAÑA. Anima salbo, txefi-tratu jator-jatoía.

II

LENGUAK eta TALO

(Talo, 55 bat urteko baseñitar kankalu bat da. Oso zarpala. Laguna mauskatu gabe ez daki itzegiten. Atzean zalaparta dariyola oju egiten du).

TALO. ¿Koxme emen al da? (Atzeko atetik sartuaz). ¡Banekiyen nik! Ona emen bera. Ta baita Mañaxi zaía ere, oitu bezela brakak magalian, baña jostoratzarekin brakai baño sui-gayari jostura geyago egiñaz. Ez dizu zuri iges egingo ez. ¡Añaye pola! (Mañaxi mauskatzen du. Au oso asaretzen da).

MAÑ. ¿Geldirik egongo al zera? ¡Kaiku, kirtena! Jostoratzarekin zuri egingo dizut nik zaíaztada edeía geldirik ez bazaude.

TALO. (Koxme mauskatuaz). Ire bila etoíri nak. Beriala, bere beriala juateko. Alkaíekin juan biar diagu.

KOX. Utzi nazazu pakian.

TALO. (Mañaxi'ri). ¿Ikusten? Zure ondotik ez du alde egin nai. ¿Zer tirakiloí dezu mingain ortan?

MAÑA. Utikan, alproja alena.

TALO. Senaía bezela, sui-gaya ere oso menpetu dezu. Zure atzaparetan erortzen dan gizasemea, egoan egiteko kemenik gabe uzten dezu. ¡Au katramilosa, au!

MAÑA. Zaude ixilik, astu ori. Talo izena, ta Talo izana. (Mañaxi altxatzen da).

TALO. (Koxme'ri). Beriala juan biar diagu. Prantzez eo ingeles, eo mutur goíri oyetako bat zai daukak.

KOX. Nik ez det oyekin zer ikusirik.

TALO. Ez, noski; bazekiagu ik Mañaxi'rekin dekala zer-ikusiya... (Mañaxi'ri) ta Mañaxi zapelaitz onek auka bere atzaparetan luma gabeko txoriya bezela estututa.

MAÑA. Zuaz nere begiyen aúretik.

TALO. Onekin juan biar det ordia.

- MAÑA. Zuazte ba biyok eta pakia emazute.
- TALO. Ori da pulamentuz jarduntzia. Bai: zu beti emakume mamuxel eta zirikituna.
- MAÑA. ¡Astua!
- TALO. (Koxme'ri). Entzun dek. Beriala juañ biar diagu.
- KOX. Ez detala ayekin ezer ere biar.
- TALO. Ayek bai ordia irekin.
- KOX. Nik, ez.
- TALO. Iregana etortziagatik, nik ezer esan gabe ¡kaska! pexta bat eman ziañ eta, ia.
- KOX. Gorde bada.
- TALO. Noski: baña irekin juañ biar diat ordia (Mañaxi'ri). Nerekin juañ biar du-ta.
- MAÑA. (Koxme'ri). Eraman zazu emendik euli mando au.
- TALO. ¡Bai, ba! Pexta bat eman ziañ eta; ¡kaska geo!
- KOX. Juañ biar bada juango naiz; baña, alde egin baño len, zure azkeneko itza entzun nai nuke.
- MAÑA. Nere azkeneko itza badakizu: bakoitza bere malan: ta bat jexten danean, bere asmoetan ere jetxi egin bear du.
- KOX. Eta igotzen danian, igo...
- MAÑA. Bai, noski.
- KOX. Ondo da. (Atzera juanaz). Beste bat arte.
- TALO. (Mañaxi mañuskatuaz). Orain ere zu, beti bezelako mazuztxori ta txiripixtiña.
- MAÑA. Utikan, asto nardagañiya.
- TALO. (Atzeko atetik). ¡Pilinpustrera!

(Koxme ta Talo atzeko atetik juaten dira).

III

MAÑAXI ta XEFEINA

- MAÑA. ¡Gizona oñen astua izatia! Lau ankekuak badira ori baño zentzu gevagokuak. Nere onetatik atera nau.
- XEFE. (Mañaxi'ren alaba da. Ogeita bi-iru urteko neskatxa gaztia. Oso txotila dirudi. Moja-itxura zerbait ere badu, baña, mutil gazte gogokua aukeratu

- ezkero gogotik artuko lukena. Eskuiko lenengo atetik sartzen da). Ama:
¿bakañik al dago?
- MAÑA. Ez naiz nai bezin laster bakañik gelditu. ¡Ez, orixe! Ez det berialakoan biali.
- XEFE. ¿Koxme?
- MAÑA. Koxme bat, bai; ta beste akulamendi zaña, Talo, asto kirten ori, bestia. (Gogoratu utsarekin sutan jartzen naiz).
- XEFE. ¿Koxme biali du beaz?
- MAÑA. Biali, bai; etxe ontan zer egiñik ez duelako.
- XEFE. Oñá; nerekin ezkondu biar zuela ta...
- MAÑA. Ez da ba zurekin ezkonduko.
- XEFE. ¿Zergatik, ordia?
- MAÑA. Nik nai ez detalako.
- XEFE. Moja juango naiz orduan.
- MAÑA. ¿E?
- XEFE. Moja juango naiz, bai; moja.
- MAÑA. Nik nai ez badet, ez zera juango ez moja ta ez praile.
- XEFE. ¿Zer egin biar det orduan?
- MAÑA. ¿Zer egin biar dezun?... (Len josten ari zan brakak erakutsiaz) Braka abei arabaki abek jañi. Senaña izaten dezunerako braka zañak tajutzen jakitia ondo etoñiko zaizu.
- XEFE. ¿Baña, moja juaten banaiz?
- MAÑA. Moja juaten bazera, brakak tajutzen ez dezu noski lanik izango, ta kokotzeko bixañak kentzen ikasi biarko dezu.
- XEFE. Nik Kosme nai nuen.
- MAÑA. Ez dezu ba Koxmeik izango.
- XEFE. Orduan moja juango naiz.
- MAÑA. Orduan nik agintzen dizudana egingo dezu, ta orain ere bai; ta beñiketa gutxirekin braka oyek tajutu, moja juan baño len lenbiziko astiñaldiya artu nai ez badezu.
- XEFE. Moja juango naiz bada...
- MAÑA. Moja, bai. Zu Koxme'rekin juango ziñake moja; baña emen-txe gelditu biar dezu aitaren braka zañak tajutzen.
- XEFE. Ez naiz bada geldituko.
- MAÑA. Beñiketa gutxi gero neri. Braka oyek tajutu beñiz esan baño len.
- XEFE. (Exeri ta brakak artuaz). Moja juango naiz bada.
- MAÑA. Ori, ikusiko degu. (Ezkeñeko atetik juaten da).

IV

XEFEINA. Beriala JOXE JOAKIN. Azkenean MAÑAXI

- XEFE. Ikusiko degu, ikusiko degu... Braka zañak ikusiko ditugu emen; besteriz, ez. Len Koxme'rekin ezkondu biar nuela, ta pozez txoratzen jañi, ta orain, oñá, senargai gaztia kendu, ta bere ordez braka zañak eman. ¡Nik Kosme maite nuena-rekin! Ez, ba: moja juango naiz. Koxme zenbat maite detan oñetan ezagutuko dute.
- JO-JO. (Xefeina'ren aita da. Irurogei bat urteko etxe-gizon jatoñá. Bere burua legoi egin nai luke. baña uxó bat besterik ez da. Beti asañe-itxuran dabil, bañan bere asañiak itxura besterik ez dira. Eskuiko bigañen atetik sartzen da, oitu bezela asañe-itxuran). Orain ere txamañen sakele-tik belartoxa ta suañiya eraman dizkidate. ¡Mila deabru! Zein dan baneki txiki-txiki egingo nuke.
- XEFE. Ez naiz ba ni izan.
- JO-JO. Ez; katua izango zan. Dana dala, oñeatik, añapatzen detan egunian, egun goñiya dauka. Beti nere zarpa zañetan ibili biar zer somatzen ote duten. Bat edo bati lepua biyuñitzeko zoratzen nago.
- XEFE. Ez naizela ni izan.
- JO-JO. (Gero ta sutuago). Ez nazazula nagon baño geyago sutu-arazi, ezegiteko bat egiteko zoriyan nagota.
- XEFE. Baña, ni...
- JO-JO. Baña zu, edo añayoz jositako txepeleta dala, atzapañetan txetu, apurtu arte ez daukat onik.
- XEFE. (Bat batetan gogoratuaz). ¡A! Ama izango zan.
- JO-JO. (Apalduaz). ¿Ama?
- XEFE. Bai; ama izango zan. Txamañá garbitzen ikusi det, eta sakelak lenbizi garbituko zituen.
- JO-JO. (Oso apal) Ama izan bada...
- XEFE. Ama izan dala ziur nago; brakak tajutzeko ere emen utzi dizkit.
- JO-JO. ¡A, bai! Nere braka zañak.
- XEFE. Braka zañak eman, ta senargai gaztia kendu.
- JO-JO. ¿Nola?

- XEFE. Xoxme ez dala nerekin ezkonduko.
- Jo-Jo. (Asare biziyan). ¿Ez dala ezkonduko? Mila deabruekin ezkondu biarko du.
- XEFE. Mila deabruekin ezkonduko da; baña nerekin. ez.
- Jo-Jo. Zurekin ezkondu biarko du ba: bestela, mutuía baíengo aldera jirako diyot. Afayoz jositako ume petrala. ¿Orain ez dala ezkonduko?
- XEFE. Ez du arek orélakorik esan.
- Jo-Jo. Esan duenak esan duela, zurekin ezkontzen ez bada, atzapáretan zenbat beatz dauzkatan suduárekin zenbatu biarko ditu.
- XEFE. Baña, Koxme'k...
- Jo-Jo. Ez zaitia orain aíren alde atera, prejitzen jaíri nazu-ta. Len artaratu, ta orain bere itza jan. ¡Mila deabru!
- XEFE. Ez du arek ezer jan.
- Jo-Jo. Ematen diyotan begiondokoarekin, nik aterako dizkiot geyago jateko goguak. ¡Brokoliyo txepela!
- XEFE. Baña, ura...
- Jo-Jo. (Oso sutsu). Ura ta zu, biyak, nere atzapáretan apurtuko zaituztet. ¡Irakiten jaíri nazute, afayoz josi oyek!
- XEFE. Xoxme'k ez du ezer esan.
- Jo-Jo. Ezta biar ere.
- XEFE. Amak esan du, amak...
- Jo-Jo. (Apalduaz). ¿Amak?
- XEFE. Bai; amak esan du. Aixtiyan esan dit.
- Jo-Jo. (Oso apal). Amak esan badu...
- XEFE. Eta ni ez naiz orénbesterekin geldituko; ta moja juango naiz.
- Jo-Jo. Ni ere juango nitzake oraintxe, zuen tartetik iges egiteagatik.
- XEFE. Moja juango naiz, bai, moja.
- Jo-Jo. Nire bai.
- MAÑA. (Ezkefeko atetik sartuaz). ¿Zer da? ¿Orain ere moja-tratu ari al zerate? ¡A zer bi bildu zeraten!
- Jo-Jo. Ni ez. Ni ez naiz moja juango.
- MAÑA. Noski.
- Jo-Jo. Baña, Koxme'k atzera egiten badu. ¡mila deabru! Koxme berá moja sartu-aziko det.
- MAÑA. Zuk ez dezu Koxme'rekin zer ikusirik.

- Jo-Jo. Ez, ba. Baña nere alabari paña ta iseka egin biar badiyo, ematen diyodan belañondokoarekin, artoalia apurtzen dan bezela nere atzapafetan apurtuko det axoliyo, gatzil ori. ¡Irakiten jañi nau oraintxe!
- MAÑA. Astokeririk esan gabe, ixilik zaude. Koxme neronek biali det.
- XEFE. Bai; ta ni moja juango naiz.
- Jo-Jo. Zuk biali dezu, bai noski, ta ondo egin dezu. Baña nik ez nuen bialiko ordia. Nik emen bertan zapaldu, puñukatu, txetuko nuen. Orain daukadan amoñuarekin... Ez egiteko bat egiteko zoriyan nago.
- XEFE. Nire bai.
- MAÑA. Zu, bai; nere aginduak ez egiteko zoriyan egongo zera noski. Ikusi naiko nuke braka oyeke nola dauden.
- XEFE. Puñukatuak. Ni nere asmoetan bezela.
- MAÑA. Baliteke. Baña nik tajutuko ditut zure asmuak; eta brakak ere nik tajutu biarko ditut noski, gauza zuzenik ez zenuen egingo-ta. (Brakak Xefeina'ri kendu ta ikusiaz). ¡Ikusten! ¿Au al da brakak tajutzeko itxura? Ta, gero, ezkondu egin biar dezula, esango dezu. ¡Ezkondu!
- XEFE. Nik Koxme'rekin ezkondu nai nuen.
- MAÑA. Ez zera bada Koxme'rekin ezkonduko.
- Jo-Jo. ¿Koxme'rekin? ¡Paña ta iseka egin ondorian! Ez genuke besterik biar. Lenago biyak nere atzapafetan puñukatuko zaitzuet. ¡Eskalu ziztrin oyeke!
- MAÑA. Au ezkonduko da nik nai detanarekin.
- Jo-Jo. Bai, noski; zuk nai dezunarekin ezkondu biarko du. Baña, ez ordia Koxme zirtzil, petral oñekin.
- MAÑA. Nik nai badet Koxme'rekin ezkondu biarko du bada.
- Jo-Jo. Zuk nai badezu, bai noski. ¡Ori da ba nik esaten detana! Baña Koxme, arlote oñek egin digunarekin... ¡Mila deabru! ¡Atzapafetan bancuka!
- MAÑA. Añek ez duela ezer ere egin.
- Jo-Jo. Obere badu. Estiak aterata ez da ordaintzen ergel alen ori.
- XEFE. Koxme'rekin ez banaiz ezkontzen, moja juango naiz bada.
- Jo-Jo. Ez zera bada moja juango. Lenago lepua biyeñituko dizut. ¡Mila deabru!
- MAÑA. Nik nai badet moja juango da bada.

- Jo-Jo. Zuk nai badezu, bai noski. Baña ez ordia berak nai duela-ko. Ikusi dezu nola lotsagabetu dan arayoz jositako ume zirtzil au.
- MAÑA. Ikusi det, eta nik dakit zer egin biar detan. ¡Utzi nazazu neri!
- Jo-Jo. Zuri bai noski, utziko dizut; baña, zorigaiztoko ume petral oni...
- XEFE. Moja juango naiz bada.
- Jo-Jo. Ez zera juango.
- MAÑA. Juango da bada, nik nai badet. ¡Zer da beriz gizon zalapartari au!
- Jo-Jo. Prejitzeko zoriyan jari nazute-ta.
- MAÑA. Ez dezu zuk prejitzeko su askorik biar.
- XEFE. Juango naiz bada.
- MAÑA. (Xefeina eskuiko lenengo ate-aldera bultziaz). ¡Beriz? Emendik bai, aidian, juan biar dezula, ta orain bertan.
- Jo-Jo. (Xefeina'rengana juanaz). Tximistak egiten gero; nik oso puñukatu baño len.
- MAÑA. (Joxe Joakin'i ezker aldera bultziaz). Zu, atzera; zuk ez dezu zer esanikan.
- XEFE. (Mañaxi'rengana alderatuaz). Moja juango naiz bada. (Irurak len bezela egiten dute beñiro).
- MAÑA. Nere begiyen auretik juango zera. Ta azkar gero.
- Jo-Jo. Nik ematen diyodan kankarekoarekin egan juan biarko du.
- MAÑA. Esan dizut geldirik egoteko gure tartian sartu gabe.
- XEFE. Moja, bai; moja juango naiz.
- MAÑA. Bañenara juango zera oraintxe, ta nik jakingo det zer egin. (Eskuiko lenengo gelan Xefeina sartzen du, ta atia itxi, ta atiari bizkaña emanaz gelditzen da, zaitzen bezela. Joxe Joakin asafe biziyan gelan sartu nairik dabil, ta Mañaxi'k esaten dio) Ta zu, geldirik.
- Jo-Jo. Utzi nazazu sartzen, txiki-txiki egin dezadan neska zirtzil ori.
- MAÑA. Geldirik egoteko, esan dizut.
- Jo-Jo. Ematen diyodan kankarekoarekin, sudura zapaldu, txetu, puñukatu... (Au esaten duen bitartean Joxe Joakin'ek besoa altxatzen du Mañaxi jotzera balijoa bezela. Une onetan, Talo atzeko atean azaltzen da).

V

MAÑAXI, JOXE JOAKIN eta TALO

- TALO. (Atzeko atean azalduaz). ¡Ez diyokala Mañaxi`ri bufukan egiten!
- MAÑA. (Auxe biar genuen oraintxe).
- JO-JO. Ez nazakala nagon baño geyo sutu, eriyotz bat egiten ikusi nai ez banak.
- TALO. ¿Ik? ¡Ez zioz toki txarían! Ago, ago; emaztiak jariko au i laxter arkumia bezela ¡be! ¡be! egiñaz. ¡Ez al zekiau ba, oso menpetua aukala!
- JO-JO. (Talo`rengana juan eta ukabila altxiaz). Nere atzapařetan txikitu-ko at.
- TALO. (Pařez eta Joxe Joakiñ`i arpegia maruzkatuaz). Ago ixilik. Etxe on-tan brakak ire emaztiak dituela bazekiau-ta.
- JO-JO. (Talo`rengandik aldendu ta ezkerían exeriaz). Ezegiteko bat ez egi-teagatik uzten diat.
- TALO. Ori banekikan. Ik zalaparta asko atera; baña, azkenian, ire emaztiak kukuřuku egin. Etxe ontako legia orixe dek. ¡Ez al zekiau ba!
- MAÑA. Emen jakin biar deguna da, baztařak nastutzera zergatik etoři zeran beřiz etxe onetara.
- TALO. Zuei albiste bat emateagatik.
- MAÑA. Ez degu zure albisteik jakin nai.
- TALO. Ez dezu ori esango jakiten dezunian. Zuek asko poztuko zaituzten albiste bat da (Mañaxi`rengana juan eta maruzkatuaz). Bai, makařoxina, bai.
- MAÑA. Zuaz emendik, agure zarpala.
- TALO. Albistea ematian beriala juango naiz.
- JO-JO. Esan bear dekana esan zak ba laster, ta ua emendik tximis-tak egiten, amoru biziyan niok eta.
- TALO. Ire amoruak ez niotek batere kezkatzen. ¿Ez al zekiau ba, i egabera aizela?
- JO-JO. Egabera edo egagora, esan zak azkar, esan biar badek.
- MAÑA. Eta, alde emendik; ez gaude zure astokeriyak entzuteko-ta.
- TALO. Beriala esango dizutet bada. (Joxe Joakin`engana alderatu ta ma-řuzkatuaz). ¿Badakik?... Koxme, e...

- JO-JO. (Bat batetan oso asare altxiaz). ¿Koxme'ren tratuakin al ator onera? ¡Nere atzaparetan baneuka nai nitek, mila puska egiteko!
- MAÑA. Koxme'k etxe ontakuak egin ditu; ta ez degu bere beñirik batere jakin nai.
- TALO. Nik dakartan beñiya, bai ordia.
- MAÑA. Ezta ere.
- JO-JO. (Exeriaz). ¿Zer da ba?
- TALO. (Joxe Joakin'engana juan eta mañuzkatuaz). Badakik, e... Koxme'k buñuntzi bat zikan.
- JO-JO. Bazekiat.
- TALO. Buñuntzi bat, ¿e?
- JO-JO. Bai; guziya bazekiat.
- TALO. (Joxe Joakin'engandik aldenduaz). Ez; ¡zer jakin biar dek! Ik ez dakik ezer. (Mañaxi'rengatik eta beregana juanaz). Onak zekik.
- MAÑA. Or esanta, nik entzungo det. Ez zatozela onera eulimando ori.
- TALO. Badakizu: Koxme'k buñuntzi bat zuen.
- MAÑA. Bai; buñuntzi bat besterik ez.
- TALO. ¿Zenbat buñuntzi nai zenuen ba izatia? ¿Buñuntziak, arto aliak dirala uste al dezu, edo zer?
- MAÑA. Zer esan detan, badakit.
- TALO. Bada, buñuntzi ori, juan dan iganderako Tipulax-eneko ardandegikoai eman ziyen. Badakizute; emengo sagasti zaleak afariya zuten juan dan igandian; ta, arkumia eñetzeko. ¡Mutilak! ¡Koipe ederik botatzen zuen!
- JO-JO. Koipia utzi ta mamiya biar diagu emen.
- TALO. Bai nik ere, mamiya nayago nikan. Buñuntziyan zegola kosk egiteko egon nindukan.
- MAÑA. ¿Baña, astokeri oyek esatera etoñi al zera onera?
- TALO. Ez andria; ez naiz oñetara etoñi.
- JO-JO. Esan zak bada, esan biar dekana.
- TALO. Esango dizutet. Buñuntziya, zilaña bezela garbi-garbi egin, eta Koxme'ri emateko, ardandegiko txoko batian onela zeukaten. (Buñuntziya eskuan balerama bezela eskuiko ormara juanaz eta an uzteko itxura egiñaz. Mañaxi'ren aldemenetik igarotzeakoan, onak ikara antza egiten du. Talo erdira biurtzen da). Gu ardandegiyan geunden.

- MAÑA. Zu, jakiña da. ¡Non egongo zīnan ba bestela!
- TALO. Antxen negon ba, txiki erdi baten kondaíai txurūt egin edo ez egin... (Atzeko atera juan eta andik itzegiñaz) eta ontan, prantzēs eo ingeles eo mutur-goíi oyetako bat ateetan azaldu zan. Ez zuen agertzia besterik egin... Beriala buíuntzia ikusi, ta danba, danba, danba... (Prantzesa'ren itxura egiñaz, Mañaxi'ri alderatzen zaio. Onek, beregana datoíelakoan, kaíaxi egiten du).
- MAÑA. ¡E! ¡Geldirik emen!
- TALO. Prantzesa zijoala onela.
- MAÑA. Prantzesa juango zan; baña, zu, ez zaitut nere ondoan ikusi nai. (Lasterka ezkeíera joan eta josteko alkiaren atzian gelditzen da).
- TALO. ¿Senaía auíian dagolako al da?
- MAÑA. Atzian badago ere berdin zait.
- TALO. Zuri bai noski. Zu beti nagusi izango zera-ta. ¡Txipiritona!
- JO-JO. Buka zak, bukatu biar badek.
- TALO. Bai; orain bukatuko diat. (Buíuntzia uzteko itxura egin duen ormaru juan eta eskuetan artzen balu bezela). Artu zuen buíuntziya eskuetan, eta... ¡A! ¡O!... Berari begira abua zabalik gelditu zan.
- MAÑA. Ez zuen zeri begiratu aundirik.
- TALO. Zu izan bazindu, ez zait iduritzen geyago begiratuko zizunik.
- MAÑA. Ezta biar ere.
- TALO. Bekuaz gora, goikuaz bera, alde guzietara erabili zuen. Begiyak bere artan josi nai zituen. ¡Ezin ordia! ¡Suduíarekin, kaska, jotzen! Izan ere, kana ta erdiko sudur konkoía bazuen ta...
- MAÑA. Ez zuen zure antz aundirik izango.
- TALO. (Atzeko atera juanaz). Kalera aterata ere, argitan ikusten egon zan. (Auíeratuz). Eta, beíiro sartu zanian, ojuka craso zuen: «Aquí esa, aquí esa»...
- JO-JO. ¿Aquí esa?
- MAÑA. ¿Aquí esa? Ikusten zer lotsagabia...
- TALO. Nik, gaztelárez asko askorik ulertzen ez badet ere, antz eman nion emakumezkoren bati beregana juateko deitzen ziola.
- MAÑA. Ta zuri ondo iduritu.
- TALO. An zeudenak ere, nik bezela ulertu zuten.
- MAÑA. Zure antzekuak izango ziran.

- TALO. Emakumezkorik an zegona, Mai-Bixenta zan, eta prantzesak deitzen ziola esan genion. ¡Ez ordia juañ nai!
- MAÑA. Ez, noski; zuk baño buru geyago du-ta.
- TALO. Buru geyago... ez dakit; ile geyago beintzat bai.
- JO-JO. Eta zentzu geyagore bai.
- TALO. Gu, zer egin ezin asmatu genuela arkitzen giñan, eta zenbat eta nastutuagoak ikusten ginduen, orduan ta kañaxi aundia-goak egiten zituen: «Aquí esa, aquí esa».
- MAÑA. Ixildu aziko nuen nik an izan banitz.
- TALO. Zuk bai noski; senaía ixildu azitzen dezun bezela.
- JO-JO. Begira zak, gero.
- TALO. Azkenian, Moexto, Etxesaletxe'ko Moexto, Polikarpo ére-mentariyarengana juañ zan.
- JO-JO. (Oso asaíe altxa, ta eskuira juañaz). Éremienta ona bera, asto, kirten ori. Aitatu utsarekin kixkaltzen jartzen nak.
- TALO. Bai, bazekiau...
- JO-JO. Azkeneko tajutu zidan aizkorari ere altzairu edeñik jañi zio-kan, eskalu, ergel alen oñek. Sudur-zuluetañ sartuko niokan nik altzairu ura. ¡Mila deabru!
- TALO. Érementari bezela txaía dala bazekiau; baña musian eta prantzesez beste bat ez bezelakua dek ordia.
- JO-JO. Ezertan ere ez, añayoz jositako ume baldar, kaskal ori.
- TALO. Prantziyan ere egona dek-eta.
- JO-JO. Ez zikan ba lanian batere ikasi.
- TALO. Prantzesez eta musian, bai ordia.
- JO-JO. Zer ikasi biar zikan. Gauza izan biar ezer ikasteko.
- TALO. Oñek prantzesez... ¡Fraskuelo'k baño geio zekik eta!
- JO-JO. Érementak alpeñik galtzen bai, bazekik oñek.
- TALO. (Mañaxi'ri). Añek esan zigun «Aquí esa» esan nai zuela: «¿No-rena da au?» ¡Edozein gauza! Esaten omen da: *A qui est ça?* (Joxe Joakin'i). *A qui est ça?* ¡Asma zak axkora, dek ori!
- JO-JO. Axkora izan balitz ez zikan asmatuko érementari ergel oñek. Neri axkora ondatu zidan bezela. ¡Mila deabru!
- TALO. Polikarpo'reñ bitartez alkar aita, onera etoñi ta Koxme be-regana eraman det. Koxme oso asaíe zegon... (Mañaxi'renga-ñik). Onekin zerbait izana izango zan.
- MAÑA. Nerekiñ ez du ezer ere izan.
- TALO. Ez dakin. Nolanai dala ere ez zuen ezer entzun nai. Buñun-

tziagatik zenbat bear zuen galdetzen zion; baña, mutututa gelditzen zan. Azkenian, prantzesa begiyen auřetik botatziagatik... ¡oręngatik bakařik, e!, lau mila duro esan zion. ¡Lau mila duro! (Mañaxi ta Joxe Joakin, Talo'ri bi aldamenetan jar-tzen zaizkio).

MAÑA. }
Jo-Jo. } ¡Lau mila duro!

TALO. Lau mila duro.

MAÑA. Buřuntzi batengatik.

Jo-Jo. Badek dirua.

TALO. Eta prantzesak itzetik artu ta ¡kaska!

MAÑA. ¿Kaska?

TALO. Kaska, bai, kaska.

Jo-Jo. ¿Zer kaska, ordia?

TALO. ¡Kaska! Buřuntzia lau mila duruan erosi.

MAÑA. ¡Ene!...

Jo-Jo. Ez, kaska; baña kaskařeko edeřa dek ori.

TALO. Bai noski; ta bertan tratua erabaki, ta bertan lau mila du-ruak ordaindu.

MAÑA. (Ezkeřera juanaz abopian itzegiñaz). ¡Lau mila duro! ¡Lau mila duro!

Jo-Jo. Gezuřa zirurik.

TALO. Egi-egiya dek ba.

Jo-Jo. (Mañaxi'ri, beregana alderatuaz). ¿Baña zuk oni, egiyaren antz izpirik arkitzen al diozu?

MAÑA. ¿Arkituko ez diyot ba? Egi-egiya dala txinixtu zenezake.

Jo-Jo. ¿Zergatik ordia?

MAÑA. ¿Zergatik izango da? Lau mila duro oyek onera etoři biar dutelako.

Jo-Jo. ¿Onera?

MAÑA. Etxe onetara, bai.

Jo-Jo. Ez da ori...

MAÑA. ¿Ezetz? Diru oyek laster ikusiko dituzu nere eskuetan.

Jo-Jo. Baña...

MAÑA. Nere giltzapian gelditu biar dute, bai.

Jo-Jo. (Talo'ri). Baña... ¿zer zikan buřuntzi ařek ořenbeste diru emateko?

TALO. ¡A! Buřuntzi ura zařetan zařetakua dek.

- MAÑA. Bai, ba. Auferkoen auferkoak utzitakoa zala, Koxme'k berak esan zidan. Neri guziya esaten dit.
- TALO. Zuri, bai noski.
- MAÑA. Nik nai izan banu, buñuntzi ori neretzat izango zan; baña, ez; nik ere lau mila duruak nayago ditut.
- TALO. Esango nuke. Ez zaude tratalari txara. ¡Giltxufiña!
- MAÑA. ¡Lau mila duruak, lau mila duruak!
- Jo-Jo. Inondik inora nik ezin ulertu diat ba.
- TALO. Buñuntzi orek jentilen garaikoa izan biar dik.
- Jo-Jo. ¿Zer jentil gero?
- MAÑA. Koxme'ren auferkuak. Gure auferkuak esan genezake. Koxme guria bezela bai degu.
- TALO. Ik ez dakik; baña emen, orain urte asko, baña asko, jentilak bizi itukan. Gizaseme, ikaragañizko aundiyak...
- MAÑA. Bai, ba; Koxme'ren aita bera ere, ate ortan ezin sartu zan alakua zan-ta.
- TALO. Orek ez du zer-ikusirik. Bestelakorik ziran ayek. Gizaseme ayen oin bakoitza, pabriketako tximini luze oyetako bat baño aundiagoa zan. Beso bakoitza... beste tximini oyetako bat bezelakua. Urte asko igaro dituk ordutik onera, ta gu, kaxkartu egin gaituk, apurtu. Intentxiyua, bai .. ire emaztiak bezela. Mingañian indaía ere bai...
- MANA. ¿Erosariyo ori, luzia al da?
- TALO. Zure mingaña bezin luzia, ez. ¡Tipulaxiña!
- MANA. ¡Astua!
- Jo-Jo. Zer esaten dekan begira zak gero.
- MANA. (Joxe Joakin'i). Ta zuk ere begiratu biar dezu.
- Jo-Jo. ¿Nik? ¿Mingain luze, beñere deitu al dizut, ba?
- MANA. ¡Ez genuke besterik biar! Baña, zure amoñu oyekin edozer gauza esaten dezu. Koxme'rengatik nai aña zitalkeri bota dituzu, ta ortik etoñi dira emengo oztasunak, emendik alde egitiak...
- Jo-Jo. ¡Baña, nik Koxme'rik ikusi ere ez badet! Ta, gañera, zuk biali dezula zeorek esan didazu.
- MANA. ¿Nik, e? Gauza txar guziyak nik egiten ditut. Aixtiyan Xefeina'rekin zalapartaka ere ni izango nitzan.
- Jo-Jo. Orek ez du zer ikusirik.

- MAÑA. Badu, bai. Utzi nazazu neri. Nik gauza antolatuko det; eta lau mila duro oyek nik gordeta ikusiko dituzu.
- JO-JO. (Zuk gordeta nik ikustia, ez da érez izango).
- MAÑA. Utzi nazazu neri.
- JO-JO. Bai, bai.
- TALO. Bada, jentilak gizaseme ikaragañizko aundiyak ziran; eta indar batzuek bazituzten ezin esan alakoak. Etxia baño aundiagoko arkaitz puskak atzapañetan artu ta kanikak balira bezela, beren ayekin jostatzen ziran.
- MAÑA. Jostalú egokiyak.
- TALO. Izan ere, ayen atzapar bakoitza pelota-jokuko pareta baño aundiyagoa zan-ta.
- JO-JO. Orduan baxo-erdiyari eltzeko gaizki ibiliko itukan.
- TALO. ¿Baxo erdiya ayek? ¡Bai zera! Upela oso-osorik atzapañetan artu ta ¡zanga, zanga! ustu arte. ¡A! Garai artan jayo biar nuen nik. ¡Garai artan!
- MAÑA. Zanga zanga edeñik egingo zenuen zuk.
- JO-JO. Zanga obeto egingo zuen onek bai, edana ordaindu (pagatu) baño.
- TALO. ¿Orduan ordaindu? Érex. ¡Aberats puñukatuak itukan ta!
- MAÑA. ¿Nola ez ziran izango, lau mila duroko buñuntziak zituztenak?
- TALO. Ayen aberastasunak zenbaterañokoak ziran, ametsetan asi ta ere ez genioke antzik emango. Eta guziyak emen utzi zituzten.
- MAÑA. ¿Emen?
- TALO. Gure oñetan. Be guziyak aberastasunez betiak daukazkigu. Emen azpiyan zer dagon guk ez dakigu.
- JO-JO. ¿Emen azpiyan? Pipiya ugari.
- TALO. Berago, ordia. Aberastasun oyek non dauden asmatuko baltiz... Ta egunen batian azaldu biar dute. Nai ta naiez agertuko dira. Ta orduan... ¡A! guziyak aberats puñukatuak izango gera.
- JO-JO. Guziyak aberats egiten diran egunian, guziyak txiro.
- TALO. Orduan ez du inork lanik egingo. Lan egiten duena, presi-lyora.
- MAÑA. Lanik egiten ez bada, ia nondik sortuko diran aza ta baba-ñun ta...

- TALO. ¿Aza ta babañunak zertarako dituzu, sakelian naiko diru izan ezkerro?
- MAÑA. Dirua jango dezu zuk.
- JO-JO. Diruakin beteko dek ik sakela.
- TALA. Oñetan balego... Okeñena da ez dirala arkitzen. Or, Aitzgoriñ ta jentil-añiyak arkitu dituzte, bai; bañan oyek ere kaxkak dira. Beren azpiyan exur batzuek azaldu dira... kondañak, apuñak, utsa. Tarteka, tarteka, zerbait azaltzen dala, orain buñuntziya bezela, ta besterik ezer ez.
- JO-JO. ¿Ta alako gizon aundiyak zertarako zitekan oñelako buñuntzi txikiya?
- TALO. Ez zekiagu ba. Ortzak garbitzeko edo oñelako zerbait izango ukan noski.

VI

LENGUAK eta KOXME

- KOX. (Atzeko atean azalduaz). Emen naiz ni beñiro.
- MAÑA. Gure lau mila duruak emen ditugu.
- TALO. (Koxme'rengana juan eta mañuzkatuaz). Ona emen buñuntzalia edo buñuntzi zalia.
- KOX. Zaude geldirik, gizona.
- MAÑA. (Joxe Joakin'i). Eta orain, utzi neri. Nik antolatuko det. Utzi neri.
- JO-JO. Bai emakumia, bai.
- TALO. I aiz, i; bateko ezpata ez, baña, bateko buñuntziya.
- KOX. Itzegin zazu mingañarekin, ta ez atzapañakin.
- TALO. Nik guziyakin itzegiten diat; baita alpraketen lokañiyakin ere.
- KOX. (Mañaxi'rengana juanaz). Mañaxi: zuri gauza bat esatera etoñi naiz.
- MAÑA. Nai dezun guziya esan zenezake.
- KOX. Neri begiratuta buñuntzi bat ikusten zenidalako kezka zenuen. Ez didazu orain geyago ikusiko. Ez det buñuntzirik.
- MAÑA. Saldu dezula badakigu.
- JO-JO. Ta ondo saldu dekala ere bai.
- TALO. Nik guzi-guziya esan ziuatet.

- Jo-Jo. Onek, lau mila duruan esan ziuk.
- MAÑA. Lau mila duruan esan digu.
- TALO. Bai, ba... larogei mila duruan.
- MAÑA. }
 Jo-Jo. } ¿E?
 Kox. }
- TALO. Ez, ez; lau mila duruan.
- Kox. Egiya; lau mila duruan saldu det.
- Jo-Jo. Ostikada edera dek.
- MAÑA. Beñi orek asko poztu gaitu. Au txoratuta gelditu da. (Joxe Joakin'gatik. Oni poztutzeko keñu egiten dio).
- Jo-Jo. Bai; esateko era batian...
- MAÑA. Esateko era guzietan... Eta Xefeina... ¡A! Xefeina bere onetatik aterria dago... Ta etxeko guztiyak, etxeko guztiyak, pozez bete gera... ta... badakizu... lengo itzian bazaude...
- Kox. Azkeneko itzian irauten det.
- MAÑA. Orduan ez dago geyago zer esanik (Eskuiko lenengo atian deituaz)
 ¡Xefeina!
- Kox. ¿E?
- MAÑA. (Koxme'ri). Orain etorriko da, ta biyen ezkontza beriala antolatuko degu.
- Kox. Ori ez da ordia gure azkeneko itza.
- MAÑA. ¿Zer?
- Jo-Jo. ¿Nola?
- TALO. Ara, ara...
- Kox. Gure azkeneko itza izan da: bakoitza bere malan. Eta bat jexten danean, bere asmoetan ere jetxi egin bear du...
- MAÑA. ¿Zer esan nai dezu?
- Jo-Jo. ¡Mila deabru!
- Kox. Eta igotzen danian, igo.
- MAÑA. Baña ¿zer naspil dira abek?
- Jo-Jo. ¿Zer dituk katramil oyek?
- Kox. Ni orain igo egin naiz, eta zuen alaba bian gelditu da. Beaz beragoko senargai bat bilatu biar du.
- MAÑA. Lotsagabia ez besterena.
- Jo-Jo. Arayoz jositako petrala ¿zer generala uste dek?
- Kox. Nik goragoko andregaya bilatu biar det. Eta begiz jua daukat. Sendagilearen alaba eskatzera nua.

- TALO. ¡Edeña dek!
- MAÑA. ¿Enplasto onekin ateratzen al zera orain?
- KOX. Enplasto au zeofek egin dezuna da.
- Jo-Jo. Baña, ařayoz jositako ume zirtzila, ¿len esantako guziya, lengo eskeñiak, lengo agintzak alpeñikakoak dirala uste al dek?
- KOX. Alper-alpeñikakoak. Malaz aldatu gera; beaz itzaz eta eskeñiaz ere aldatu egin bear degu.
- TALO. ¡Edeña dek!
- MAÑA. Kaiku, maltzura. Zu aldatuko zinduket nik oraintxe.
- Jo-Jo. ¡Mila deabru! ¿Baña ik ezkontza zer dala uste dek?
- KOX. Emazteak esango dizu: «Anima salbo, txerri-tratu jator-jatorra».
- Jo-Jo. ¡Puñukatuko at!
- MAÑA. ¡Petral gaiztua!
- KOX. Ori esatera etofñi naiz, ta oñenbesterekin banua. (Koxme atzetik juaten da. Joxe Joakin ta Mañaxi oso asafetzen dira. Talo, itotzeko zoriyan algaraka, atzeko atian gelditzen da).
- Jo-Jo. Atzapařetan apurtuko nuke oraintxe.
- MAÑA. Azkazalak sartuko nizkioke.
- TALO. (Atzean algaraka). Ofek bai sartu dizutela... ¡buñuntziya!
- Jo-Jo. (Alki batekin jotzera egiñaz). ¡Txirtxilatuko at!
- MAÑA. ¡Talo, ez besteren talo! ¡Astua!
- TALO. ¡Kaska!

EZKUTAZAPLA JEXTEN DA.

IZARA

Antzerki sala

Colección de comedias

AGERTUAK

- 1.º : *Jauregi-erótako astoa*. Alfonso M.^o Zabala'k asmatutako bakañizketa. (N.º 1. Monólogo original de A. M. de Zabala). 0,50
- 2.º : *Uruti-izketa*. A. M. Zabala'k idatzitako antzerkia. Atal batekoa, ta gizonezkoak bakañik egitekoa. (N.º 2. Comedia en un acto, para hombres solos, por A. M. Zabala). 1,00
- 3.º : *Melitona'ren bi senaia*. A. M. Zabala'k idatzitako antzerkia. Atal batekoa ta gizonezkoentzat. (N.º 3. Comedia en un acto, para hombres solos, por A. M. de Zabala). 1,00
- 4.º : *Mendibe'ta'ren lañiyak*. A. Lañaitz'en antzerkia. Atal batekoa, ta gizonezkoentzat. (N.º 4. Comedia en un acto, para hombres solos, por A. de Larraitz). 1,00
- 5.º : *¡Utzi bearko!* Deñoka'tar Goserio'k euskeratutako antzerkia. Gizonezkoentzat. Atal batean. (N.º 5. Comedia en un acto, para hombres, traducida por Goserio de Deñoka) 1,00
- 6.º : *Neskame beñia*. Emakumezkoentzat bakañik, atal bateko antzerkia. Deñoka'tar Goserio'k euskeratua. (N.º 6. Comedia en un acto para mujeres solas, adaptada por G. de Deñoka). 1,00
- 7.º : *Gizon bikañak*. Gizonezkoentzat, atal batean. Deñoka'tar Goserio'k euskeratua. (Comedia para hombres, en un acto). 1,00
- 8.º : *Tripa-Zoñia*. Gizonezkoentzat, atal batean, Toribio Larrea'k eratutako antzerkia. (N.º 8. Comedia en un acto para hombres, por Toribio de Larrea). 1,50
- 9.º : *Moñoi jatoña*. A. Lañaitz'en antzerkia. Atal batekoa, ta gizonezkoentzat. (N.º 9. Comedia en un acto, para hombres solos, por A. de Lañaitz). 1,00
- 10 : *Gau-ostatua*. Iruretagoyena'tar J.'ren antzerkia. Atal batekoa, ta gizonezkoentzat. (N.º 10. Drama en un acto, para hombres solos, por J. de Iruretagoyena). 1,50

11 : <i>Gixatxaia</i> . Manuel Rekondo'k egindako antzerkia. Atal batekoa ta emakumezkoentzat. (Sainete en un acto, para mujeres solas, por M. Recondo).....	1,00
12 : <i>Perira</i> . Manuel Rekondo'k egindako bakañizketa. (N.º 12. Monólogo, por M. Recondo).....	1,00
13 : <i>Trapu-biltzalea</i> . Manuel Rekondo'k emakumientzat bakañizketa egindako antzerkia. (N.º 13. Comedia para mujeres solas, por M. Recondo).....	1,00
14 : <i>Urdinburu'ko Bitor</i> . Etxeberria-Tolosa'tar J. P.'k egindako bakañizketa. (N.º 14. Monólogo, por J. F. de Etxeberria-Tolosa).....	0,50
15 : <i>Ezer ez ta festa</i> . Toribio Alzaga'k antolatutako jostirudia. (N.º 15. Juguete de M. Soroa, arreglado por Toribio Alzaga).....	1,50
16 : <i>Txibiribiri</i> . Toribio Alzaga'k asmatutako antzerki iritsua. (N.º 16. Comedia en un acto, por Toribio Alzaga).....	1,50
17 : <i>Bernaiño'ren lañiyak</i> . Toribio Alzaga'k asmatutako antzerki iritsua. (N.º 17. Comedia en un acto, por Toribio Alzaga).....	1,50
18 : <i>Amantxi</i> . Toribio Alzaga'k asmatutako bi ataldun antzerkia. (N.º 18. Comedia en dos actos, por Toribio Alzaga).....	2,00
19 : <i>Periyaren zalapartak</i> . Alfonso Zabala'k asmatutako antzerki iritsua. (N.º 19. Sainete en un acto, por Alfonso Zabala).....	1,50
20 : <i>Biozberak</i> . Toribio Alzaga'k asmatutako ekitaldi bakañeko iri-antzerkia. (N.º 20. Juguete cómico en un acto, por Toribio Alzaga).....	2,00
21 : <i>Atso porpoliña</i> . Iruretagoyena'tar J.'k egindako bakañizketa. (N.º 21. Monólogo, por J. Iruretagoyena).....	1,00
22 : <i>Txilibitu</i> . Arocena'tar Andoni'k asmatutako mutil-bakañizketa. (N.º 22. Monólogo para muchacho, por Antonio de Arocena).....	1,00

Antzerki oek salgai daude:

Donostia'n: Leizaola'ren idaztitegian (Garibai, 28) eta Librería Moderna, deritzaionean (Fuenterrabia, 2).

Bilbao'n: Emetério Verdes'enean (Correo, 9).